

Nr 25.

Ankom till riksdagens kansli den 21 april 1931 kl. 5 e. m.

Utlåtande i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändring i vissa delar av lagen den 25 april 1919 (nr 222) angående beredande i vissa fall vid skogsavverkning och kolning av härbärke åt arbetarna m. m., dels ock i ämnet väckta motioner.

Genom en den 28 januari 1931 till riksdagen avlämnad proposition, nr 41, vilken hänvisats till lagutskott och behandlats av andra lagutskottet, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll, föreslagit riksdagen att antaga följande förslag till

Lag

om ändring i vissa delar av lagen den 25 april 1919 (nr 222) angående beredande i vissa fall vid skogsavverkning och kolning av härbärke åt arbetarna m. m.

Härigenom förordnas, att rubriken till lagen den 25 april 1919 angående beredande i vissa fall vid skogsavverkning och kolning av härbärke åt arbetarna m. m. samt 1 och 3 §§ i lagen skola, 1 § i nedan angivna delar, erhålla följande ändrade lydelse:

Lag

angående beredande i vissa fall vid skogsavverkning, kolning och flottledsbyggnad av härbärke åt arbetarna m. m.

1 §.

Bedrives skogsavverknings-, kolnings- eller flottledsbyggnadsarbete på sådant avstånd från ställe, där bostad finnes att tillgå, att det icke skäligen kan påfordras, att arbetarna skola begiva sig dit för erhållande av natthärbärke, åligger det arbetsgivaren att sörja för att arbetarna å eller i närheten av arbetsstället äga tillgång till sådant härbärke.

Vid skogsavverknings- och flottledsbyggnadsarbete åligger det arbetsgivaren att jämväl sörja för att å eller i närheten av arbetsstället finnes tillgång till lämpligt stallrum för de hästar, som användas vid arbetet.

I fråga — — — om arbetarskydd.

3 §.

Tillsyn å efterlevnaden av denna lag utövas, på sätt Konungen närmare föreskriver, under överinseende och ledning av yrkesinspektionens chefsmyndighet, av befattningshavare vid yrkesinspektionen samt i det allmännas tjänst för skogsvård anställd personal; och skola i övrigt bestämmelserna i 31, 38, 45, 49—51 och 53 §§ i lagen om arbetarskydd i tillämpliga delar äga motsvarande giltighet.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1932.

I fråga om ärende, som vid denna lags ikraftträdande är föremål för Konungens befallningshavandes handläggning, så ock i fråga om överträdelse av förbud, som meddelats av Konungens befallningshavande, skall vad i övergångsbestämmelserna till lagen denna dag angående ändring i vissa delar av lagen om arbetarskydd är stadgat om ärende, som avses i 38 § sistnämnda lag äldre lydelsen, och om överträdelse av förbud, som meddelats enligt sagda lagrum, äga motsvarande tillämpning.

I sammanhang med berörda proposition har utskottet till behandling förehaft tre i anledning av densamma inom riksdagens andra kammare väckta motioner, nämligen nr 335 av herr *Johansson* i Sollefteå, nr 338 av herr *Öhman m. fl.* samt nr 342 av herr *Ericsson* i Sörsjön *m. fl.*

I *motionen II: 335* har yrkats, att skogshärbärgeslagen måtte erhålla följande ändrade lydelse:

Lag

angående beredande i vissa fall vid arbete av härbärke åt arbetarna m. m.

§ 1.

Bedrives *arbete* på sådant avstånd, — — — sådant härbärke.

Vid *sådant arbete* åligger — — — vid arbete.

I fråga — — — om arbetarskydd.

§ 3.

(Lika med propositionen.)

I *motionen II: 338* har hemställts, att skogshärbärgeslagen måtte ändras så, att 1 § finge följande lydelse:

Bedrives skogsavverknings-, kolnings-, *flottledsbyggnads*-, *vägbyggnads*-, *brobyggnads*-, *vattenavlednings*- eller *andra arbeten* på sådant avstånd från ställe — — — om arbetarskydd.

Slutligen har i *motionen II: 342* yrkats, att skogshärbärgeslagen måtte erhålla den lydelse, som nedanintagna förslag angiver, och att lagens rubrik måtte avfattas i överensstämmelse därmed.

1 §.

Bedrives skogsavverknings-, kolnings-, *flottledsbyggnads-*, *avlopps-*, *brobygg-*
nads- eller *vägbyggnadsarbete* på sådant avstånd från ställe, där bostad finnes
att tillgå, att det icke skäligen kan påfordras, att arbetarna skola begiva sig
dit för erhållande av natthärbärke, åligger det arbetsgivaren att sörja för att
arbetarna å eller i närheten av arbetsstället äga tillgång till sådant här-
bärke.

Vid skogsavverknings-, *kolnings-*, *flottledsbyggnads-*, *avlopps-*, *brobygg-*
nads- eller *vägbyggnadsarbete* åligger det arbetsgivaren att jämväl sörja för att å
eller i närheten av arbetsstället finnes tillgång till lämpligt stallrum för de
hästar, som användas vid *arbetet*.

I fråga — — — om arbetarskydd.

3 §.

(Lika med propositionen.)

Beträffande de skäl, som ligga till grund för Kungl. Maj:ts förslag, får
utskottet hänvisa till propositionen, och får utskottet ifråga om motionä-
rernas motivering till sina yrkanden hänvisa till motionerna.

Redan tidigt hava krav på lagstiftning i förevarande ämne blivit fram-
ställda. Det av *yrkesfarekommittén den 9 december 1909* avlämnade förslaget
till lag om arbetarskydd upptog sålunda en allmän bestämmelse om skyl-
dighet för arbetsgivare att tillse, att arbetare, som under längre tid syssel-
sattes med arbete på så stort avstånd från ställe, där bostad kunde erhållas,
att han icke skäligen kunde begiva sig dit för erhållande av natthärbärke, å
eller i närheten av arbetsstället ägde tillgång till lämplig plats för nattvila.
Denna bestämmelse uteslöts emellertid i det förslag till lag om arbetar-
skydd, som av Kungl. Maj:t förelades *1912 års riksdag*. Föredragande depar-
tementschefen anförde som grund härtill, bland annat, att stadgandet, sär-
skilt till följd av sin obestämda avfattning, syntes ägnat att framkalla tvister
och svårigheter vid tillämpningen. *Nämnda års riksdag* beslöt emellertid i
annat sammanhang avlåtande av skrivelse till Kungl. Maj:t (nr 147) med
begäran, att Kungl. Maj:t måtte låta verkställa utredning rörande skogsarbe-
tarnas ställning och levnadsförhållanden i Norrland samt, i den mån det
funnes önskligt, även i andra i detta avseende därmed jämförliga landsdelar
och därefter vidtaga de åtgärder och, i den mån riksdagens medverkan kräv-
des, till riksdagen göra de framställningar, som av denna utredning kunde
föranledas. Socialstyrelsen, som erhållit i uppdrag att verkställa den sålunda
begärda utredningen, överlämnade med skrivelse den 4 september 1917 för-
slag till lag angående beredande i vissa fall vid skogsavverkning, flottning
och kolning av härbärke åt arbetarna m. m. Detta förslag upptog gemen-
samma bestämmelser angående härbärgen vid skogsavverknings- och kolnings-
arbete samt flottningsarbete.

Historik.

Till *1918 års riksdag* framlade Kungl. Maj:t ett förslag till lag i ämnet,

vilket emellertid avsåg allenast skogsavverknings- och kolningsarbete. Propositionen medhans icke att sakbehandlas vid 1918 års riksdag.

Förslaget framlades emellertid i oförändrat skick till 1919 års lagtima riksdag. I en inom andra kammaren av herr Johansson i Sollefteå m. fl. väckt motion (nr 325) hemställdes då om sådan utvidgning av den föreslagna lagens tillämplighetsområde, att den skulle gälla jämväl för flottningsarbete och andra arbeten, såsom vid större dikningsföretag och vägbyggnader.

Andra lagutskottet, som förordade bifall till det av Kungl. Maj:t framlagda förslaget med viss mindre jämkning, hemställde därjämte, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, det täcktes Kungl. Maj:t låta verkställa utredning, huruvida och i vilken omfattning en lagstiftning med liknande innebörd, som i det föreliggande förslaget innefattades, kunde anses erforderlig och genomförbar i fråga om större diknings- och vägbyggnadsföretag och andra därmed jämförliga arbeten, anordnade på större avstånd från ort, där bostad funnes tillgänglig, ävensom för riksdagen framlägga det förslag, vartill utredningen kunde föranleda (utlåtande nr 16).

Vid behandlingen av lagförslaget i kamrarna antogs detsamma i det av utskottet förordade skicket. Skrivelseförslaget förföll däremot till följd av kamrarnas skiljaktiga beslut, i det att första kammaren avslög, medan åter andra kammaren biföll förslaget därom.

Till 1919 års lagtima riksdag framlade Kungl. Maj:t jämväl, i anslutning till förslag om ny flottningslagstiftning, förslag till lag om skyldighet i vissa fall att vid flottled anordna härbärgen åt flottningsarbetarna. Detta förslag antogs med vissa mindre jämkningar av riksdagen, varefter den nuvarande lagen i ämnet, den s. k. flottledshärbärgeslagen, utfärdades den 19 juni 1919 (nr 428).

Vid 1925 års riksdag framställdes ånyo krav på utvidgad lagstiftning i förevarande ämne. I en av herr Johansson i Sollefteå inom riksdagens andra kammaren väckt motion (nr 103) hemställdes nämligen om ändrad lydelse av 1 § i skogshärbärgeslagen. Ändringsförslaget avsåg att göra lagen tillämplig jämväl vid flottledsbyggnads-, vägbyggnads- och större dikningsarbete, som bedreves under de i lagen angivna förhållandena.

I skrivelse den 24 april 1925 (nr 135) anhöll riksdagen det Kungl. Maj:t ville låta verkställa utredning, huruvida och i vilken omfattning en lagstiftning, likartad med den, som innefattades i skogshärbärges- och flottledshärbärgeslagarna, kunde anses erforderlig och genomförbar beträffande vägbyggnads- och vattenavledningsföretag samt flottledsbyggnadsarbeten, anordnade på större avstånd från ställen, där bostad funnes tillgänglig, ävensom för riksdagen framlägga det förslag, vartill utredningen kunde föranleda.

Med anledning av riksdagens skrivelse uppdrog Kungl. Maj:t åt *socialstyrelsen* att verkställa utredning och avgiva förslag i det avseende, som angavs i riksdagens framställning. Med skrivelse den 19 maj 1927 överlämnade styrelsen till Kungl. Maj:t bland annat förslag till vissa ändringar i skogshärbärgeslagen. Styrelsens förslag innebar, att skogshärbärgeslagen skulle utsträckas att omfatta jämväl väg-, flottledsbyggnads- och vatten-

avledningsarbeten samt att länsstyrelsernas nuvarande uppgift att övervaka lagens efterlevnad skulle överflyttas å yrkesinspektionens chefsmyndighet, socialstyrelsen.

I propositionen har utvidgningen av skogshärbärgeslagens tillämplighetsområde begränsats att avse allenast flottledsbyggnadsarbete. Beträffande vägbyggnadsarbeten har föredragande departementschefen föreslagit, att i administrativ ordning skulle meddelas bestämmelser, varigenom bostadsfrågan vid vissa av dessa skulle kunna erhålla en tillfredsställande lösning. Slutligen har i propositionen, liksom i socialstyrelsens förslag, tillsynen å lagens efterlevnad överflyttats från länsstyrelse till yrkesinspektionens chefsmyndighet.

Kungl. Maj:ts proposition.

Motionerna II: 335 och II: 338 innebära ifråga om skyldigheten att bereda härbärgen åt arbetarna en utsträckning av gällande lags bestämmelser till att avse allt arbete, som bedrivs under de i lagen angivna förutsättningarna. Motionen II: 342 äsyftar en utvidgning av skogshärbärgeslagen till att omfatta — icke blott som enligt propositionen flottledsbyggnadsarbete — utan jämväl avlopps-, brobyggnads- och vägbyggnadsarbete. Beträffande skyldigheten att anordna stallrum innehålla motionerna II: 335 och II: 342 motsvarande utvidgning, som föreslagits i fråga om härbärgerings-skyldigheten.

Motionerna.

Av den verkställda utredningen framgår, att de vattenavledningsarbeten, som egentligen skulle beröras av den föreslagna lagstiftningen, äro arbeten för utdikning av skogsmark. I likhet med föredragande departementschefen anser sig utskottet icke kunna tillstyrka, att en lagstadgad skyldighet att sörja för bostäder vid nämnda arbeten införes. Utskottet vill i detta sammanhang erinra om att vid 1925 års riksdag andra lagutskottet, på vars hemställan riksdagens skrivelse med begäran om utredning i förevarande ärende kom till stånd, ansåg, att vägande betänkligheter kunde anföras mot att utsträcka lagstiftningens tillämpning att gälla jämväl i skogskultursyfte vidtagna avdkningsåtgärder. Vad sedan i ärendet förekommit torde enligt utskottets mening hava bekräftat riktigheten av detta uttalande.

Utskottet.

Beträffande vägarbetena synes den utredning, som i ärendet framlagts, giva vid handen, att i de flesta fall, såsom när arbetena utföras under sommaren och ortsbefolkningen användes däri, något egentligt behov av särskilt inrättade bostäder ej förefinnes, medan vid arbeten under den kallare årstiden eller då arbetare måste sammanföras från skilda håll ett dylikt behov torde vara för handen. På grund av de sålunda föreliggande olika förhållandena och med hänsyn till de i ärendet anförda olägenheter, som skulle följa av en utvidgning av lagstiftningen till att avse vägarbeten överhuvud, torde en dylik utvidgning ej böra komma till stånd. Med anledning härav synes den möjlighet, som föredragande departementschefen anvisat, att genom meddelande av bestämmelser i administrativ ordning främja lösningen av vägarbetarnas bostadsfråga, böra tillvaratagas. Genom

en dylik anordning skulle bostadsbehovet tillgodoses vid de vägbyggnadsarbeten, som framför allt förekomma i ödebygder eller andra glest befolkade trakter. Vidare skulle, genom att prövningen av bostadsfrågan i första hand vore överlämnad åt den, som verkställer undersökning av och upprättar plan för ett vägföretag — i allmänhet en vägingenjör — möjliggöras en smidig anpassning efter behovet i det särskilda fallet. En garanti för att härutinnan förfares riktigt ligger i länsstyrelsernas samt väg- och vattenbyggnadsstyrelsens befattning med företag av ifrågavarande slag. Utskottet vill sålunda uttala sin anslutning till den uppfattningen, att man för bostadsfrågan vid vägarbeten bör söka vinna en lösning i överensstämmelse med de riktlinjer, som föredragande departementschefen angivit.

I fråga om flottledsbyggnadsarbetena, vilka huvudsakligen pågå under den kallare årstiden, finner utskottet, i likhet med föredragande departementschefen, att arbetarnas bostadsfråga bör upptagas till behandling i lagstiftningen. Detta synes också i viss mån vara en konsekvens därav, att för övriga arbetare, som sysselsättas med arbete vid flottlederna — flottningmanskapet — bostadsfrågan är reglerad i lagstiftningsväg. Utskottet vill emellertid, i anslutning till vad föredragande departementschefen anfört, framhålla, att utskottet vid sin tillstyrkan av en dylik utvidgning utav lagstiftningen utgått ifrån att den hittills tillämpade praxis, att ingripande i allmänhet ej äger rum vid företag, vilka med hänsyn till arbetarnas antal och tidslängden för arbetet äro av obetydlig omfattning, jämväl skall vinna tillämpning å flottledsbyggnadsarbete.

Med hänsyn till den ståndpunkt utskottet intagit till frågan, i vilken omfattning en utsträckning av lagstiftningen bör ske, har utskottet icke kunnat förorda att, såsom i motionerna II: 335 och II: 338 föreslagits, skogshärbärgeslagens bestämmelser utsträckas att avse allt arbete, som bedrivs under de i lagen angivna förutsättningarna.

Vad angår de i motionen II: 342 föreslagna utvidgningarna torde i allmänhet avloppsarbete kunna hänföras till vattenavledningsarbete och brobyggnadsarbete till vägbyggnadsarbete. Om nämnda slag av arbeten gäller således i tillämpliga delar vad här förut anförts ifråga om vattenavlednings- och vägbyggnadsarbete.

Beträffande den i propositionen föreslagna överflyttningen av tillsynen å skogshärbärgeslagens efterlevnad vill utskottet erinra om att utskottet i sitt förut i dag avgivna utlåtande (nr 24), i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändring i vissa delar av lagen den 29 juni 1912 om arbetarskydd, förordat den av Kungl. Maj:t föreslagna ändringen i 38 § nämnda lag, att befogenheten att meddela där avsedda förbud för arbetes bedrivande m. m. skulle överflyttas å yrkesinspektionens chefsmyndighet. Genom hänvisningen i 3 § skogshärbärgeslagen till berörda 38 § kommer jämväl denna lags tvångsvisa genomförande att ankomma å nämnda myndighet. Vid sådant förhållande synes det utskottet klart, att också tillsynen å lagens efterlevnad bör tillkomma chefsmyndigheten. Utskottet kan sålunda jämväl i detta hänseende biträda Kungl. Maj:ts förslag.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

A) att förevarande proposition måtte av riksdagen bifallas; samt

B) att de med anledning av densamma väckta motionerna II: 335, II: 338 och II: 342 måtte anses besvarade genom vad utskottet ovan under A) hemställt.

Stockholm den 17 april 1931.

På andra lagutskottets vägnar:

K. G. WESTMAN.

Vid ärendets behandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Westman, von Sydow, Sigfrid Hansson, Österström, von Geijer**, *Norman, P. Sandström* och *Olof Carlsson*;

från andra kammaren: herrar *Hage, Andersson i Rasjön**, *Johanson i Stockholm**, *Johanson i Hallagården, Aronson, Sandström i Nyland, Ljung** och *Molander*.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Reservation

av herrar *Sigfrid Hansson, Norman, Olof Carlsson, Hage, Johanson* i Stockholm och *Molander*, vilka ansett, att utskottets utlåtande borde haft följande lydelse:

Utskottet anser, att starka skäl kunna anföras för att ifrågasätta lag angående beredande i vissa fall av härbärke åt arbetare bör, som i de tre med anledning av propositionen väckta motionerna ifrågasatts, utsträckas till att omfatta vissa arbeten utöver dem, som av Kungl. Maj:t föreslagits.

Som skäl härför vill utskottet först hänvisa till det obestridliga förhållandet, att arbetare, som det här gäller, ofta arbeta under fullständigt samma klimatiska och andra förhållanden, vare sig de äro sysselsatta med sådant arbete, som enligt regeringens förslag skulle falla under lagen, eller med annat arbete.

Denna uppfattning har framförts av bland annat socialstyrelsen och den specialinspektör, som utövar tillsyn över att den redan existerande lagstiftningen efterlevs, då dessa myndigheter yttrade sig över en vid 1925 års riksdag väckt motion, vari krävdes en utvidgning av den vid skogsavverkning och kolning gällande lagen.

Sedermera har även ett flertal andra myndigheter, exempelvis de flesta länsstyrelserna i de län, som främst beröras av lagstiftningen, yttrat sig i samma riktning, varjämte socialstyrelsen, efter en synnerligen övertygande

motivering, anförd å sid. 14—16 i den kungl. propositionen, närmare preciserat sin uppfattning genom att framhålla, att styrelsen kunde *jakande* besvara det till styrelsen remitterade spörsmålet »huruvida en lagstiftning, likartad med den, som innefattas i skogshärbärges- och flottledshärbärgeslagarna, kunde anses erforderlig och genomförbar beträffande *väg- och vattenavledningsföretag samt flottledsbyggnadsarbeten*».

Utskottet anser sig på grund av nämnda och andra sakkunniga myndigheters yttrande i frågan kunna förorda, att den ifrågasatta lagstiftningen i första hand åtminstone utsträcker till de arbeten, som i socialstyrelsens yttrande omnämnts, varvid torde kunna antagas, att under begreppet vägbyggnad även skall falla brobyggnad.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

A) att riksdagen, med förklaring att ifrågavarande proposition ej kunnat i oförändrat skick antagas, måtte för sin del antaga följande

Lag

**om ändring i vissa delar av lagen den 25 april 1919 (nr 222)
angående beredande i vissa fall vid skogsavverkning
och kolning av härbärg å arbetarna m. m.**

Häri genom förordnas, att rubriken till lagen den 25 april 1919 angående beredande i vissa fall vid skogsavverkning och kolning av härbärg å arbetarna m. m. samt 1 och 3 §§ i lagen skola, 1 § i nedan angivna delar, erhålla följande ändrade lydelse:

Lag

**angående beredande i vissa fall vid skogsavverkning,
kolning, väg- och vattenavledningsarbete samt flottleds-
byggnad av härbärg å arbetarna m. m.**

1 §.

Bedrives skogsavverknings-, kolnings-, väg-, vattenavlednings- eller flottledsbyggnadsarbete på sådant avstånd från ställe, där bostad finnes att tillgå, att det icke skäligen kan påfordras, att arbetarna skola begiva sig dit för erhållande av natthärbärg, åligger det arbetsgivaren att sörja för att arbetarna å eller i närheten av arbetsstället äga tillgång till sådant härbärg.

Vid skogsavverknings-, väg-, vattenavlednings- och flottledsbyggnadsarbete åligger det arbetsgivaren att jämväl sörja för att å eller i närheten av arbetsstället finnes tillgång till lämpligt stallrum för de hästar, som användas vid arbetet.

I fråga — — — — — om arbetarskydd.

3 §.

(Lika med Kungl. Maj:ts förslag.)

Ikraftträdelse- och övergångsbestämmelserna.

(Lika med Kungl. Maj:ts förslag.)

samt

B) att de med anledning av propositionen väckta motionerna II: 335, II: 338 och II: 342 måtte anses besvarade genom vad utskottet ovan under A) hemställt.
